

QUI SÓN ELS MERCATS?

DIEGO ESCRIBANO

Madrid, Espanya

Fa dècades que el Consens de Washington ostenta una posició dominant amb la seva pretensió de model únic, universal. Els governs de Reagan i Thatcher van marcar el camí a seguir, receptes imitades per tot el món. Privatitzacions, desmantellament dels serveis públics, menys impostos per als més poderosos, decadència de les classes mitjanes. “Dècada perduda” a Amèrica Llatina. Absolutisme de mercat de dubtosos resultats. Segons la informació que coneixiem el 2011, la desigualtat en els països de l’OCDE assolía la seva cota més alta de les darreres dècades. Una elit s’ha beneficiat d’un sistema que l’afavoreix, que li permet esplaiar-se amb la seva avarícia. En temps de globalització, l’elit és global, uns pocs de cada lloc se’n beneficien. Rússia, Xina i Brasil aporten cada vegada més multimilionaris a les llistes anuals.

Grups de persones, elits, treballen per rendir culte al seu Déu, el diners. El lucre màxim. Els mercats són ciutadans amb capacitat d’influir, de coaccionar. Amb noms i cognoms. Amb interessos personals. Fan servir diferents mecanismes per al seu propi benefici, enfrontat al benestar de la immensa majoria.

Les agències de qualificació poden realitzar prediccions equivocades i tergiversades, però aconsegueixen exercir una pressió efectiva. La pressió dels mercats, és a dir, d’una petita minoria capaç d’imposar canvis de govern i posar el deute per sobre dels ciutadans.

Qui posaria per davant el pagament immediat d’un deute enfront de les necessitats bàsiques dels seus fills? En el nostre món, els desitjos d’un grapat de prestamistes compten més que els de milions de ciutadans.

Bancs amb beneficis de centenars de milions expulsen de casa seva persones en situacions precàries, sense oferir-los negociar, sense cercar una solució. Exigint, a més, el pagament d’un deute que condiciona el desnonat de per vida.

La crisi econòmica dels darrers anys, que tant de patiment ha provocat és fruit de l’avarícia. Alguns, penitents, demanaven control als governants per controlar els seus impulsos nocius. El seu egoisme incorregible.

Centenars de milions d’éssers humans romanen sotmesos en la pobresa. Mentre, cada any, la indústria armamentística continua essent un gran negoci per a alguns. Només als EUA, el pressupost anual supera el bilió de dòlars. Necessiten fer sentir por, i que la roda de la guerra no s’aturi, per continuar enriquint-se.

Bona part del diners que s’obté a canvi de vendes a clients incòmodes acaba en paradisos fiscals, una altra eina d’una estructura criminal. La sagnia de diners cap a aquests llocs, procedent d’activitats il·lícites, suposa, segons dades del Banc Mundial, al voltant d’un bilió i mig de dòlars a l’any. Recursos robats al benestar col·lectiu. El frau fiscal és més gran entre els que més tenen.

La terra s’ha convertit en objecte d’especulació. Terra amb distribucions de propietat que no canvien a Amèrica Llatina. El 80% de la terra del Paraguai està en mans del 3% dels propietaris. Al Brasil, menys del 2% dels propietaris acaparen gairebé la meitat de les terres.

Els aliments també han estat producte d’especulació: la fam de molts millora el balanç econòmic d’uns pocs. Els especuladors fan diners del no res, creant artificis. Els mercats són “una gran partida de pòquer mundial, de la qual participen les oligarquies mundials i de les quals la resta, el 99,9% de la població mundial, en som mers espectadors impotents, mers peons del sistema”.

Les oligarquies mundials basen el seu poder en la desigualtat. La dictadura dels mercats només és factible en societats desiguals. La desigualtat implica que alguns poden imposar els seus interessos. D’altra banda, les societats més igualitàries tendeixen a controlar aquests excessos.

L’1% controla al voltant del 40% de la riquesa mundial. El 10% de les llars més riques del planeta concentren el 85% de la riquesa mundial. El 50% més pobre disposa de l’1%.

Als EUA, epicentre de l’actual crisi econòmica, l’1% aporta dos terços del pressupost total en campanyes electorals. Els seus interessos estan ben protegits. El 0,01% dels donants sumen 1/4 de tot el diners que engrassa el seu sistema democràtic.

Aquesta minoria, responsable de camuflar els seus indignants desitjos en curosos vernissos retòrics, està guanyant una batalla. Els darrers anys les mesures adoptades pels governs han contribuït a enriquir l'1%. Retallades i austeritat en època de recessió. Desocupació i pobresa com a conseqüències inevitables.

Warren Buffet, conegut milionari, va afirmar que la seva classe ha guanyat la guerra de classes que hi ha hagut els darrers vint anys.

No obstant, els canvis són inevitables. Tenia raó Roubini en escriure que la desigualtat genera inestabilitat i en constatar el fracàs de l'anomenat model neoliberal. Cap model econòmic tindrà legitimitat si no enfronta el repte de la desigualtat, perseguint la igualtat d'oportunitats, eliminant la ignomínia que suposa que milions de persones no tinguin cobertes les seves necessitats bàsiques.

El 2008, davant la demostració de la immensa capacitat d'influència dels més beneficiats per l'estat actual de les coses, traduïda en la proposta d'emprar fons públics per corregir barrabassades financeres, Stiglitz va afirmar que havia arribat, "la fi de la ideologia que els mercats lliures i desregulats funcionen sempre".

Posteriorment, finalitzava un text que va suscitar un gran debat, amb les següents paraules: "Els mercats només funcionen com cal quan ho fan dins d'un marc adequat de regulacions públiques; i aquest marc només es pot construir en una democràcia que reflecteixi els interessos de tots, no els interessos de l'1%. El millor govern que el diner pot comprar ja no és suficient".

LA DESIGUALTAT AL MÓN

-L'1% de la població controla aproximadament el 40% de la riquesa mundial.

-El 10% de les llars més riques del planeta concentren el 85% de la riquesa mundial.

-Mil milions de persones viuen amb el 4% de la riquesa mundial.

-L'1% de la població dels Estats Units aporta dos terços del pressupost total en campanyes electorals. El 0,01% dels donants aporten una quarta part del total.

-El 2008, l'ajuda al desenvolupament dels països donants no va arribar a ser una desena part de la despesa militar mundial.

-Segons Nacions Unides, amb 300.000 milions de dòlars es podria eradicar la pobresa extrema. La xifra suposa una tercera part de la despesa militar anual.

-El 0,1% de la població mundial acumula actius financers per valor de 4,27 bilions de dòlars. D'aquest 0,1%; el 73% són dones. El 53% són de Japó, els EUA i Alemanya.

-El 2012, Carlos Slim continua essent la persona més rica del món. La seva fortuna s'estima en 69.000 milions de dòlars.

-El 2012 el nombre de persones amb patrimonis superiors a 1.000 milions de dòlars va assolir la xifra rècord de 1.226. La mitjana de la seva fortuna és de 3.700 milions de dòlars. La suma total de les seves fortunes és de 4,6 bilions de dòlars.

-Els ingressos de les 500 persones més riques del planeta són superiors als ingressos dels 416 milions de persones més pobres.

-En un món que produeix aliments per cobrir de sobres les necessitats de tota la seva població, arreu del món hi ha 1.000 milions de persones que se'n van a dormir amb gana cada nit.

-3.500 milions de persones, al voltant de la meitat de la població mundial, viuen amb menys de 2 dòlars al dia.

-La desigualtat és molt més marcada arreu del món que en qualsevol país concret. Una injustícia tan tremenda probablement provocaria un cataclisme social i polític si es produís en qualsevol país individual.

-Segons un càlcul fet per Oxfam, basat en les dades de distribució dels ingressos del Banc Mundial, si es pogués reduir la desigualtat global a fins i tot la d'Haití (que és un dels països amb més desigualtat del món), el nombre de persones que viuria amb menys d'1 dòlar al dia es reduiria a la meitat: uns 490 milions. Encara més, si s'assolís una distribució dels ingressos d'un país mitjà (en termes de desigualtat), com ara Costa Rica, la pobresa d'1 dòlar al dia baixaria a 190 milions (una cinquena part del total actual).